

Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam - Vinh dự và trách nhiệm của giới KH&CN

Vừa qua, Chính phủ đã ban hành các Nghị định thành lập Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ (KH&CN) Việt Nam và Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam. Đó là những tin vui đối với ngành KH&CN nước nhà, thể hiện sự tin tưởng, ghi nhận, đánh giá của Đảng và Chính phủ đối với nền KH&CN của đất nước; đồng thời cũng đòi hỏi sự nỗ lực phấn đấu của các Viện Hàn lâm nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động KH&CN, tập trung nguồn lực thực hiện nhiệm vụ chính trị mà Đảng và Nhà nước giao cho trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá và phát triển nhanh, bền vững đất nước.

Nhân dịp này, Tạp chí KH&CN Việt Nam đã có cuộc gặp gỡ với GS Châu Văn Minh - Chủ tịch Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam về những dự định chiến lược mà Viện sẽ tập trung thực hiện trong thời gian tới, nhằm thực hiện tốt nhiệm vụ Đảng và Nhà nước giao phó.

Xin chúc mừng Viện KH&CN Việt Nam đã chính thức trở thành Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam! Nhân dịp này, xin GS chia sẻ một số dự định chiến lược mà Viện sẽ tập trung thực hiện để đáp ứng nhiệm vụ quan trọng mà Đảng và Nhà nước giao phó?

Ngày 25.12.2012, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 108/2012/NĐ-CP, theo đó Viện KH&CN Việt Nam trở thành Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam. Trước đó, ngày 1.12.2011, Thủ tướng Chính phủ cũng đã phê duyệt “Quy hoạch tổng thể phát triển Viện KH&CN Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến 2030” với nhiều mục tiêu, nội dung cụ

thể. Việc trở thành Viện Hàn lâm KH&CN cùng với các nội dung quy định trong Nghị định đã thể hiện được tầm nhìn chiến lược, đúng với vị thế, chức năng, nhiệm vụ của một viện nghiên cứu KH&CN quốc gia hàng đầu đất nước. Đây là vinh dự lớn của Viện, nhưng cũng thể hiện sự tin tưởng, ghi nhận, đánh giá của Đảng và Chính phủ đối với KH&CN nói chung và Viện KH&CN Việt Nam nói riêng; đồng thời cũng đòi hỏi Viện nỗ lực phấn đấu nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động KH&CN, tập trung nguồn lực thực hiện nhiệm vụ chính trị mà Đảng và Nhà nước giao cho trong giai đoạn đẩy mạnh công nghiệp hoá,

hiện đại hoá và phát triển nhanh, bền vững đất nước.

Để triển khai thực hiện nhiệm vụ, Viện đã có nhiều dự định, dự kiến mang tính chiến lược và đã được thể hiện đầy đủ, chi tiết trong “Quy hoạch tổng thể phát triển Viện KH&CN Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến 2030”, bao gồm cả định hướng phát triển, mục tiêu tổng quát, mục tiêu lâu dài, mục tiêu trước mắt, cả chương trình hành động và giải pháp thực hiện. Sau đây là một số dự định chiến lược mà Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam sẽ tập trung thực hiện:

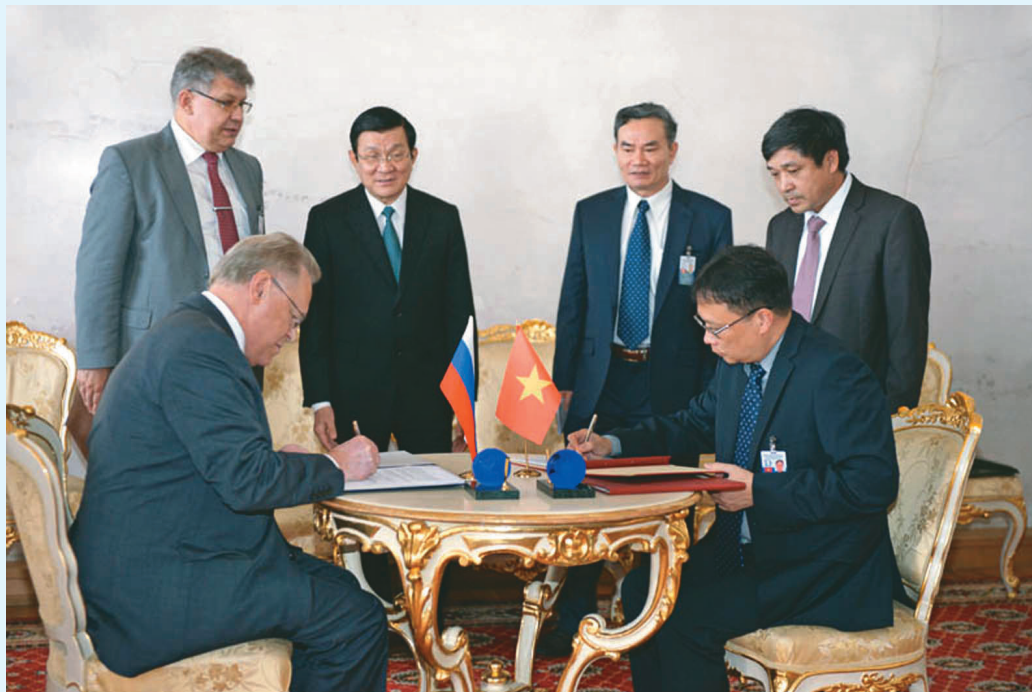
Một là, phát triển toàn diện

ngiên cứu cơ bản về khoa học tự nhiên làm nền tảng cho sự phát triển của KH&CN. Tăng cường mạnh mẽ chất lượng, số lượng các công bố khoa học đạt chuẩn quốc tế. Xây dựng Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam trở thành trung tâm nghiên cứu cơ bản hàng đầu ở Đông Nam Á.

Hai là, đẩy mạnh các hoạt động nghiên cứu điều tra cơ bản về điều kiện tài nguyên thiên nhiên, môi trường của đất nước. Cung cấp cơ sở khoa học cho việc hoạch định các chiến lược, chính sách KH&CN, các hoạt động tư vấn thẩm định, các hoạt động bảo vệ môi trường, phòng tránh và giảm nhẹ thiên tai, bảo tàng thiên nhiên, thông tin xuất bản, phổ biến KH&CN để đóng góp hiệu quả cho sự phát triển kinh tế - xã hội và phát triển KH&CN của đất nước.

Ba là, đầu tư nghiên cứu các hướng KH&CN trọng điểm, mũi nhọn, có hàm lượng khoa học cao, phục vụ nhu cầu thiết thực, có ý nghĩa kinh tế - xã hội. Phát triển công nghệ nguồn, tiếp nhận chuyển giao công nghệ, học tập các công nghệ của nước ngoài. Tập trung nghiên cứu ứng dụng trong các lĩnh vực quan trọng như: công nghệ vũ trụ, KH&CN biển, công nghệ gen, công nghệ vật liệu mới...

Bốn là, đẩy mạnh thương mại

Ký hợp tác với Viện Hàn lâm khoa học Nga

hoá sản phẩm KH&CN thông qua các doanh nghiệp spin-off, các doanh nghiệp ươm tạo từ các công nghệ của Viện Hàn lâm. Phối hợp chặt chẽ với các bộ/ngành, địa phương ứng dụng những thành tựu KH&CN vào sản xuất và đời sống, an ninh, quốc phòng. Phối hợp triển khai các nhiệm vụ KH&CN trực tiếp phục vụ nhu cầu của doanh nghiệp, theo đặt hàng của doanh nghiệp.

Năm là, triển khai thực hiện các nhiệm vụ KH&CN lớn, các nhiệm vụ đặt hàng của Nhà nước thiết thực phục vụ phát triển kinh tế - xã hội.

Sáu là, phát huy nguồn lực cán bộ, trang thiết bị khoa học, lợi thế đa ngành, liên ngành của Viện Hàn lâm trong việc đào tạo sau đại học chất lượng cao. Xây dựng Học viện KH&CN trực thuộc Viện để đào tạo nhân lực

KH&CN theo chuẩn quốc tế, kết hợp nghiên cứu và đào tạo. Phát huy mạnh mẽ hợp tác quốc tế về nghiên cứu và đào tạo.

Là một trung tâm khoa học lớn nhất cả nước, hướng tới mục tiêu đạt trình độ khá trong khu vực vào năm 2020, Viện đã có kế hoạch thu hút, sử dụng và đãi ngộ những cán bộ khoa học trẻ - giỏi và cán bộ có trình độ cao như thế nào, thưa GS?

Để hướng đến mục tiêu đạt trình độ khá trong khu vực vào năm 2020, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, từ việc đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng, phòng thí nghiệm, trang thiết bị nghiên cứu, hạ tầng thông tin KH&CN, khu triển khai công nghệ đạt tiêu chuẩn tiên tiến ở Đông Nam Á đến việc triển khai thực hiện hiệu quả các nhiệm vụ nghiên cứu cơ bản, nghiên cứu công nghệ... Trong các giải pháp đó, có thể

nói việc thu hút, sử dụng và đãi ngộ những cán bộ khoa học trẻ - giỏi và cán bộ trình độ cao có vai trò quyết định.

Hiện tại, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam có trên 4.000 cán bộ, trong đó gần 2.650 là cán bộ biên chế. Tổng số GS, PGS của Viện năm 2012 là 223, giảm đáng kể so với những năm trước. Điều đó chứng tỏ số lượng cán bộ trình độ cao của Viện được bổ sung không kịp so với số lượng cán bộ nghỉ hưu. Như vậy, nếu không có môi trường làm việc hấp dẫn, không có chế độ đãi ngộ thỏa đáng, chắc chắn rằng sẽ không có các nhà khoa học giỏi đảm đương gánh vác sứ mệnh của Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam trong thời gian tới. Xác định được vai trò của nguồn nhân lực KH&CN là yếu tố quan trọng nhất, quyết định sự phát triển lâu dài, bền vững, Viện đặc biệt quan tâm đến công tác thu hút nhân tài, tạo điều kiện đào tạo các nhà khoa học trẻ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ.

Năm 2012, Viện đã triển khai thực hiện Chương trình hỗ trợ cán bộ khoa học trẻ của Viện KH&CN Việt Nam nhằm thu hút cán bộ trẻ - giỏi và cán bộ có trình độ cao về công tác tại Viện, với các nội dung hỗ trợ hoạt động KH&CN cấp cơ sở cho các cán bộ trẻ; Chương trình đề tài KH&CN độc lập cấp Viện KH&CN Việt Nam cho cán bộ trẻ dưới 40 tuổi; Đề án KH&CN thu hút các nhà khoa học xuất sắc (ưu tiên cán bộ trẻ) về công tác lâu dài tại Viện KH&CN Việt Nam; tạo điều kiện về chỗ ở (ký túc xá) cho các cán bộ trẻ. Với các chương trình này, năm 2012, đã có trên 250 cán bộ trẻ

thực hiện các nhiệm vụ KH&CN cấp cơ sở và cấp Viện. Theo kế hoạch năm 2013, sẽ có trên 280 cán bộ trẻ trong biên chế của Viện tiếp tục được hỗ trợ thực hiện các nhiệm vụ KH&CN. Con số này sẽ còn tiếp tục tăng thêm trong thời gian tới. Viện quyết tâm và mong muốn các bộ/ngành quan tâm ủng hộ mạnh mẽ để Viện có được “ký túc xá” cho đội ngũ cán bộ trẻ, thực hiện được đề án thu hút các nhà khoa học xuất sắc về công tác tại Viện; đề nghị Nhà nước có chính sách đãi ngộ thỏa đáng cho đội ngũ các nhà khoa học nói chung và đội ngũ các nhà khoa học trẻ nói riêng.

Nếu so sánh với mô hình các Viện Hàn lâm khoa học trên thế giới, thì Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam có những điểm gì giống và khác, thưa GS?

Trên thế giới có nhiều nước có mô hình Viện Hàn lâm khoa học. Cách thức tổ chức, quản lý có khác nhau, nhưng có một số đặc điểm chung là: tổ chức KH&CN có uy tín, nơi tập trung trí tuệ khoa học, nơi tập trung lực lượng cán bộ khoa học giỏi của quốc gia; là nơi được Nhà nước ưu tiên đầu tư về điều kiện - môi trường làm việc, cơ sở hạ tầng để thực hiện các hoạt động nghiên cứu, khám phá những vấn đề mới của khoa học và giải quyết những vấn đề KH&CN lớn của đất nước. Các nhà khoa học làm việc trong Viện Hàn lâm, vì thế được lựa chọn khắt khe dựa vào thành tích và năng lực nghiên cứu và được hưởng chế độ đãi ngộ thỏa đáng. Viện Hàn lâm khoa học còn đóng vai trò tư vấn đặc lực cho Chính phủ về những quyết sách liên

quan đến lĩnh vực KH&CN của đất nước.

Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam cũng mang những đặc điểm chung kể trên, tuy nhiên Viện có những đặc thù riêng do điều kiện lịch sử của đất nước và của chính Viện KH&CN Việt Nam. Chẳng hạn, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam là cơ quan trực thuộc Chính phủ, thực hiện chức năng nghiên cứu cơ bản về khoa học tự nhiên và phát triển công nghệ; cung cấp luận cứ khoa học cho công tác quản lý KH&CN và xây dựng chính sách, chiến lược, quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội; đào tạo nhân lực KH&CN có trình độ cao theo quy định của pháp luật Việt Nam. Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam không thực hiện chế độ viện sỹ; triển khai thực hiện các nhiệm vụ KH&CN theo quy hoạch, chiến lược KH&CN được Chính phủ phê duyệt, trực tiếp phục vụ yêu cầu phát triển của đất nước...

Mặc dù có những điểm khác so với các mô hình Viện Hàn lâm trên thế giới, nhưng chắc chắn rằng với việc trở thành Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam, Viện sẽ có cơ hội phát triển mới, với nhiều đóng góp mới, có hiệu quả cho công cuộc đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá và phát triển nhanh, bền vững đất nước.

Xin trân trọng cảm ơn GS.

Thực hiện: **HG**